

קרבתו שנזבחו לעבודה זרה], אף על פי שלבסוף לא זרק ולא הקטיר לעבודת כוכבים, כי **מחשבין מעבודה לעבודה** בעבודת כוכבים, היות **ולפינן עבודת חוץ** [עבודה זרה] מעבודת פנים, וכשם שהמחשב בשעת שחיטת קרבן שזריקת הדם תעשה חוץ לזמנו, הוא מפגל בכך את הקרבן [על אף שלבסוף לא זרק את הדם חוץ לזמנו], כך גם הדין בשוחט בהמת חולין וחושב בשעת שחיטה שזריקת הדם תהיה לעבודה זרה, נאסרת הבהמה בתורת "זבחי מתים"<sup>(2)</sup>.

רבי יוחנן סובר שגם פיגול נחשב כמחשבה ולא כמעשה. [ומדברי החזו"א בהערה 14 נראה שלא כדבריו, עיי"ש].

1. רש"י כתב שחישב בשעת שחיטה לזרוק לשם עבודת כוכבים, ולבסוף לא זרק [לשם עבודה זרה, אלא סתם]. והוצרך להוסיף ש"לא זרק" כשיטתו בסמוך [בד"ה אין מחשבין] שהבהמה עצמה נאסרת בזריקה לשם עבודה זרה. אך **תוס' בחולין** [לט א] נקט שאין הזריקה אוסרת את הבשר, אלא רק את הדם שנורק, שלא נעשה מעשה בגוף הבהמה. [ואין דם שייך לבהמה אלא בקרבן, אך בעבודה זרה הוא חלוק מגוף הבהמה, ואין זריקתו אוסרת].

ויתכן שנחלקו בטעם איסור עבודה זרה במחשבין מעבודה לעבודה, שרש"י נקט שלא שייך איסור במחשבין, אלא אם כן חשב על מחשבת איסור, ואילו הזריקה לא היתה אוסרת, גם שחיטה שחשב בה על מנת לזרוק לא תאסור. [ומה שאוסר במחשבה להקטיר, צ"ל שהקטרה בע"ז אוסרת הכל, ואינה כהקטרה בקרבן, שהוכשר גם בלא הקטרה, וצ"ע]. אולם תוס' סברו כיון שהמחשבה אוסרת את הדם, די בכך לאסור את כל הבהמה כאשר חשב על כך בשחיטה, שהמחשבה חלה בשחיטה, שהיא מעשה בכל הבהמה.

וראה **בקרן אורה** שהקשה לדעת הרמב"ם שהמחשב מעבודה לעבודה נחשב כחישב בעבודה שחשב עליה, אם כן בעבודה זרה שאין הזריקה אוסרת, גם כשחשב בשחיטה על מנת לזרוק, לא יפסול. והוכיח מכך כביאורו הנ"ל ט ב הערה 14], שלענין מחשבת שלא לשמו פסק הרמב"ם כרבי יוחנן שהזריקה נפסלת שנחשב כזרק לשמו ושלא לשמו, אך לגבי מחשבת עבודה זרה נחשב כשוחט לעבודה זרה, שנלמד מפיגול.

ומו"ר הגרא"ל הוכיח מדברי הרשב"א ובעל המאור בחולין [שם] שהטעם שאין זריקת הדם אוסרת את הבהמה אינו משום שהמחשבה אינה בהמה כיון שכבר נפרד הדם מהבהמה, אלא משום שלא שייך לעשות איסור בהמה אחר שנשחטה, [ורק בקדשים מועילה המחשבה אחר שנשחטה מפני שהיתר הבהמה תלוי בשאר העבודות], ולפיכך כאשר האיסור נעשה בשחיטה הוא יכול לחול אף שהוא תלוי בזריקה. וכן ביאר באשר לשלמה [מועד מג].

2. הגרי"ז אמר שהשוחט ומחשב לזרוק לעבודה זרה, אינו

כן במחשבת שינוי קדש, שיעקר מחשבת השינוי היא בשחיטה עצמה, ולכן דיינו שפוסל אם מחשב מחשבת שינוי בעבודה עצמה, ולא במחשב מעבודה לעבודה.

ואזדו רבי יוחנן וריש לקיש **לטעמייהו!**<sup>(15)</sup>

**דאיתמר: השוחט את הבהמה של חולין על מנת לזרוק דמה לעבודת כוכבים**<sup>(1)</sup>, ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים – רבי יוחנן אומר: אסורה הבהמה בהנאה כדין "זבחי מתים" [שהוא שם האיסור של

פסול על הזריקה [וממילא נעקרת הלשמה מהשחיטה, כנ"ל], ונפקא מינה לפסח ששחטו סתם על מנת לזרוק דמו לשם שלמים, אם יהא שלמים או רק פסח פסול.

15. רש"י פירש שלא ילפינן מפיגול, כי בפיגול המחשבה היא להאכיל לאדם או למזבח חוץ לזמנו, ולפיכך צריך שתהיה מחשבתו לפסול באכילת מזבח, ולא לפסול "עבודה" אחרת, ואין ראיה שמחשבין מעבודה לעבודה. [והיינו שלא כמחשבת פסול "שלא לשמה" שפוסלת ב"עבודה" וצריך לחשוב בה על שינוי בעצמה. וראה **בטהרת הקודש** שהבין ככוונת רש"י שטענת ריש לקיש שבפיגול מועילה מחשבתו בשחיטה שיקבל במחשבת פיגול, אך בפשוט נראה כנ"ל, וראה ג' השטמ"ק].

ונמצא לפי זה שרבי יוחנן שלא חש לחילוק זה, בהכרח סובר כמו שביאר הגר"ח [הובא בכתבי הגרי"ז הלן יג א] שמחשבת לזרוק חוץ לזמנו אינה פוסלת משום אכילת מזבח אלא משום עבודה, [והיא גורת הכתוב דוקא בזריקה, שהרי במחשבה לקבל חוץ לזמנו אינו מפגל]. ואם כן מוכח מפיגול בזריקה שאפשר לחשוב על עבודה אחרת שתעשה שלא לשמה. [וראה רש"י ד"ה דילפינן, שרבי יוחנן למד מפיגול בזריקה דוקא, והיינו שממנו משמע שהפיגול הוא בעבודה ובכך גופא נחלק עמו ריש לקיש, שמפגל באכילת מזבח].

[ונפקא מינה מביאור זה, שצריך לפגל בכל העבודה, כגון לחשוב על כל ארבע הזאות או לפחות בשיעורן [כמבואר בפ"ד מפסוהמ"ק ה"ט], משום שהוא פסול בעבודה וצריך לפסול בבולה שלא תהיה המחשבה בחצי מתיר, אך אילו מחשבת פיגול בזריקה היתה חלה משום שהיא אכילת מזבח היה די לחשב בחלק מהעבודה, וראה טעם לזה **בקהילות יעקב** כ"א].

ועל כך הוכיח לו ריש לקיש ממה שפיגול מועיל גם על אכילה, כהקטרה שאינה עבודה, ואף בזריקה הפיגול חל מפני שהיא גם אכילת מזבח, ואי אפשר להוכיח ממחשבת פיגול למחשבת פסול שהיא כעבודה ולא כאכילת מזבח. [וראה בתו"כ צו פ"ח ו שפיגול בזריקה נלמד מ"אם האכל יאכל" ומשמע שגם בזריקה מפגל משום אכילה].

**ובאור שמח** [פ"טו מפסוהמ"ק ה"י] כתב שריש לקיש סבר שבפיגול מחשבתו היא לעשות מעשה פסול, ואילו במחשבת שלא לשמה חושב לפסול עבודה אחרת במחשבה גרידא, ואין מחשבין מחשבה מעבודה לעבודה אלא מעשה בלבד. ולפי זה

מודי ליה לריש לקיש שלא לומדים דיני עבודת חוץ מפנים. ולפיכך צריכי להשמיענו שרבי יוחנן וריש לקיש נחלקו בשני דינים אלו.

**כי אתא** כאשר הגיע **רב דימי** מארץ ישראל לבבל, **אמר**:

**מתיב רב ירמיה** קושיא על ריש לקיש כדי לסייעה **לרבי יוחנן**. **ורבי אילא** מקשה קושיא על רבי יוחנן כדי לסייעה לריש לקיש:

וכך הקשה **רב ירמיה** על ריש לקיש לסייעה **דרבי יוחנן** שמחשבין מעבודה לעבודה:

הרי הדברים, קל וחומר הם: **ומה במקום** מחשבת פיגול, שהיא יותר קלה ממחשבת שינוי קודש, שכן אין אפשרות לחשב מחשבת פיגול ביחס לשחיטה עצמה, **שאם אמר הריני שוחט** את הקרבן **חוץ לזמנו, שהוא כשר**. משום שאין לדבריו כל משמעות כי המציאות היא שהוא כן שוחט בזמנו<sup>(4)</sup> [ועוד, שמחשבת פיגול מתייחסת רק לאכילת האדם או אכילת המזבח, שמחשב בשעת עבודה שהאכילה תעשה שלא בזמנה, ולא כשמחשב שהשחיטה עצמה תהיה חוץ לזמנו], ובכל זאת מחשבין במחשבת פיגול

ריש לקיש **אמר**: בהמת החולין מותרת, **כי אין מחשבין מעבודה לעבודה** בעבודה זרה, **ולא ילפינן חוץ מפנים**, שאין ללמוד דין עבודה זרה מדין המפגל בשחיטת קרבן. והוא הדין שאין ללמוד מדין המפגל לדין המחשב בעבודות המקדש שינוי קודש או שינוי בעלים. כי רק בפיגול התחדש שמחשבין מעבודה לעבודה.

**וצריכי** להשמיענו מחלוקתם של רבי יוחנן וריש לקיש בדין מחשבין מעבודה לעבודה גם בשינוי קודש בעבודות הקרבנות במקדש, וגם ב"זבחי מתים"<sup>(5)</sup>.

**דאי אשמועינן בהא**, בדין זבחי מתים בלבד, הוה **אמינא** שרק **בהא אמר ריש לקיש** שאין לדמות זבחי מתים בחוץ לעבודת הקרבנות בפנים, **אבל** בשינוי קודש, שהוא לימוד של **פנים מפנים, אימא מודי ליה לרבי יוחנן** שמחשבין מעבודה לעבודה גם בשינוי קודש.

**ואי אשמועינן הא**, רק את הדין שמחשבין מעבודה לעבודה בשינוי קודש בפנים, הוה **אמינא, בהא בלבד קאמר רבי יוחנן**, משום שלמדו פנים מפנים, **אבל בההיא**, בדין זבחי מתים שהם עבודת חוץ, **אימא**

לט א] מפגול, שהבעלים אוסרים במחשבת עבודה זרה אף בשחיטת אחר.

וביאר על פי דברי **החזו"א** [נבחים יט, ג] שאין צורך במחשבת פיגול שיחשוב להקטיר חוץ לזמנו בפועל, אלא שתהיה עבודתו על מנת להקטיר חוץ לזמנו, אף שידוע שנפסל בכך, ובמציאות לא יוקטר למחר. והיינו שפיגול הוא גזירת הכתוב שדינו כאילו נעשה בפועל אותו שינוי שהיה חל בקרבן אילו התקיימה מחשבתו, ולפיכך דימתה הגמרא בכל מקום את מחשבת עבודה זרה למחשבת פיגול.

וראה **בנודע ביהודה** [תניינא יו"ד קסח] שכתב שהמפגל אינו "פוסל" במחשבתו, אלא שאינו מתיר, והפסול חל מפני חסרון הזריקה, [וראה לעיל ט ב הערה 14]. ולדבריו לכאורה תמוה הדמיון לע"ז שהיא מחשבה הפוסלת, [וראה גם להלן [מזה] שפסול פיגול הוא כנותר וטומאה, ומשמע שקרבנו מתיירו ונפסל, וצ"ע]

4. פירש **רש"י** שאמר הריני שוחט חוץ לזמנו, ולא חישב על מנת לאכול ולא על מנת לזרוק או להקטיר, אלא על השחיטה חישב סתם חוץ לזמנה, כשר, דלאו מחשבה היא, דאין מחשבה אלא באכילת אדם או מזבח. **ובצאן קדשים** גרס "דאין מחשבת הזמן פוסלת אלא באכילת אדם או מזבח", והיינו שאפילו אם חשב בתחילת שחיטה על סופה לא פסל במחשבתו כיון שחשב על שחיטה שהיא עבודה ולא אכילה. [אך נחשב שחשב לשחוט את סוף השחיטה "שלא בזמנו",

אוסר אלא אם עשה את כל מעשה השחיטה בדין שחיטה של עבודה, ואף על פי שבכל שחיטת בהמה לעבודה זרה קיימא לן שאם שחט בה פורתא אסרה [ב"ק ע"ב, ע"ז לד ב], היינו דוקא כשמעשה השחיטה נעשה לעבודה זרה, ונעשה מעשה בגוף הבהמה לאוסרה, אבל כשמחשב משחיטה לזריקה, כל האיסור חל מפני שהשחיטה צורך זריקה, וכמבואר בהערה הבאה ועד שאינה שחיטה גמורה אינה עבודה לצורך זריקה.

3. **באשר לשלמה** [שם] תמה על עצם דין מחשבין בעבודה זרה, שהרי אין המחשבה אוסרת בה כבקדשים, אלא המעשה, וכיצד תועיל המחשבה על זריקה לייחס את מעשה השחיטה לעבודה זרה.

ולפיכך הסיק כביאור **הגר"ח ואבי עזרי** הנ"ל שהמחשבה פוסלת בשחיטה כיון שנעשית לצורך זריקה, וחשב מחשבה שפוסלת בזריקה, וגם כשחשב לזרוק לשם עבודה זרה נחשב שנעשית השחיטה לצורך עבו"ם. [וראה הערות על תוס' ד"ה מקום].

**והגרי"ג אידלשטין** [בראש ספר שלמי יוסף] תמה מאידך על הדמיון בין פיגול לעבודה זרה, שהרי בעבודה זרה חלה מחשבתו כאילו ורק ולכן נקרא שם תקרובת על הבהמה, אך פיגול אין מחשבתו חלה כלל, אלא גזירת הכתוב שהחושב חוץ לזמנו פוסל, והאיסור הוא על עצם המחשבה, ואם כן אי אפשר ללמוד מפגול שתועיל מחשבה מעבודה לעבודה להיקרא שם תקרובת על הבהמה. [וכן תמה איך למדו [בחולין]

כל משמעות לדבריו שהרי במציאות הוא שוחטו במקומו<sup>5</sup> [ועוד, שאין מחשבת חוץ למקומו אלא כשמחשב בשעת העבודה שאכילת האדם או המזבח תהיה חוץ למקומו, ולא כשמחשב ששחיטה עצמה שהיא עבודה תהיה חוץ למקומו], ונמצא שמחשבת חוץ למקומו קלה יותר ממחשבת שינוי קודש שפוסלת בעבודה עצמה, ובכל זאת מחשבין בה מעבודה לעבודה, שאם חשב בשעת שחיטה שזריקת הדם תעשה שלא במקומו, נפסל הקרבן. אם כן קל וחומר למחשבת שינוי קודש החמורה, דהיינו **מקום שאם אמר הריני שוחט שלא לשמו שהוא פסול משום המחשבה בשחיטה עצמה**, הרי אם שחטו על מנת לזרוק דמו שלא לשמו, אינו דין שיהא פסול משום "מחשבין מעבודה לעבודה"?

**מתקיף לה רב אשי** לרבא בר אהילאי: והרי גם על קל וחומר זה יש לפרוך, כי מאידך חמורה מחשבת חוץ למקומו ממחשבת שינוי קודש – **מה למחשבת חוץ למקומו**, שהיא חמורה, שכן פסולה נוהג בכל הזבחים. **תאמר בשלא לשמו**, שאינו נוהג פסולו אלא בפסח וחטאת בלבד!

**אלא, אמר רב אשי** – הכי קאמר רב ירמיה לסייע לרבי יוחנן: קל וחומר שמחשבים מעבודה לעבודה בשינוי קודש ממה שמחשבים מעבודה לעבודה בשינוי בעלים. שהרי מחשבת שינוי בעלים פוסלת רק אם מחשב בשעת העבודות שהכפרה בזריקת הדם תעשה לשם בעלים אחרים, כי זהו מהותה של מחשבת "שינוי בעלים", שכפרת הקרבן [הנעשית בזריקת הדם], תתייחס למי שאינו בעל הקרבן.

מעבודה לעבודה, שאם חשב בשעת שחיטה שאת הזריקה, שהיא אכילת מזבח, הוא יעשה חוץ לזמנו, נפסל בכך הקרבן. ואם כן, במחשבת שינוי קודש החמורה ממנה, דהיינו, **מקום שאם אמר "הריני שוחט שלא לשמו"** הרי הוא פסול [מחמת המחשבה בשחיטה עצמה!]. – אם חישב בה מעבודה לעבודה, וכגון ששחטו על מנת לזרוק דמו שלא לשמו, אינו דין שיהא פסול!?

**מתקיף לה רבא בר אהילאי** על הקל וחומר שהביא רב דימי בשם רב ירמיה: הרי יש לפרוך שמאידך מצינו חמורה במחשבת פיגול שאין במחשבת שינוי קודש, כי מה למחשבת פיגול של חוץ לזמנו, שכן הפסול שהיא פוסלת את הקרבן מחייב את האוכלו בעונש כרת החמור, ויתכן שרק במחשבה שכזו מחשבין מעבודה לעבודה, ואי אפשר ללמוד ממנה בקל וחומר למחשבת שינוי קודש, שהרי אין חייבין כרת על אכילת קרבן שנפסל במחשבת שינוי קודש.

**אלא, אמר רבא בר אהילאי** – הכי קאמר רב ירמיה לסייע לרבי יוחנן: קל וחומר ממחשבת "חוץ למקומו", שאם חשב בשעת עשיית העבודות שאכילת האדם או המזבח ייעשו שלא במקום שקבעה התורה, נפסל בכך הקרבן, אך אין חייבין כרת על אכילת הקרבן שנפסל במחשבה שכזו. ולפיכך אפשר ללמוד מכאן בקל וחומר שמחשבת מעבודה לעבודה גם בשינוי קודש –

**ומה במקום שאם אמר הריני שוחט במחשבת שחיטה "חוץ למקומו"**, שהוא כשר, משום שאין

וראה בהערה הבאה].

אולם **בשטמ"ק** [אות י"ג] הוסיף על ביאור רש"י "משום שלא עשה כלום, דהא בזמנו שחית" והיינו כגירסתנו שהחסרון במחשבה זו הוא מפני שלא נקבע זמן לשחיטה אלא לאכילת אדם ומזבח, ולא משום שמחשבת פיגול דוקא באכילה, [אך אין הכוונה שלא שייך שישנה את מציאות הזמן כשעוסק בשחיטה, אלא שיחשוב לשנות בזמן האכילה, כי מבואר לעיל ח ב בתד"ה הנך דפרכינן מדבר שלא שייך, וצ"ע אם אפשר לעשות ממנו ק"ן]. וראה **בטהרת הקודש** שביאר בדת רש"י, שאף אם מחשב מתחילת שחיטה לסופה, אינו מפגל, משום שאין פסול זמן בשחיטה, אף שלא "שחט בזמנו".

ונראה מדברי רש"י שמחשבת פיגול פוסלת רק כשחשב על קרבן שנפסל חוץ לזמנו, אבל אם עצם הקרבן אינו נפסל, אלא רק העבודה, לא חל פיגול על מחשבתו בעבודה. ולפיכך אין פיגול במחשבה על גמר השחיטה, כי עד גמר שחיטה אין

הקרבן נפסל בלינה, ורק כשחשב על אכילת אדם או מזבח, נחשבת מחשבה בדבר הפוסל את עצם הקרבן.

5. רש"י פירש שלא חישב לא על אכילה ולא על זריקה, אלא אמר הריני שוחט חוץ למקומו, כשר, דהא חזינן דבמקומו הוא שוחטו, ועוד דבאכילת אדם או מזבח תלה רחמנא. ולכאורה, תמוה, שהרי כיון דחזינן ששוחטו במקומו, למה לו להוסיף שאינו חושב באכילה. [וראה בהערה הקודמת לגבי חוץ לזמנו שהעמדנו משום כך בחושב מתחילת שחיטה לסופה, אך אם כן לא שייכת הסברא הראשונה של רש"י, שהרי לא ידוע כעת היכן יסיים השחיטה].

ולכאורה מוכח מדברי רש"י כביאור החזו"א [הובא בהערה 2] שבמחשבת פיגול אין צורך שיוכל לקיימה בפועל, אלא עצם מחשבתו הרעה פוסלת כאילו עשה השינוי כרצונו, ולפיכך הוצרך רש"י להוסיף שאין פיגול אלא באכילת אדם או מזבח,

וכיון שאפשר ללמוד קודש פוסל בזריקה משחיטה וקבלה, **למאי הילכתא כתב רחמנא** לימוד מיוחד לפסול שינוי קודש בזריקה? אלא **לומר** לך, **דאין מחשבין מעבודה לעבודה**. כי ממה שכתבה התורה לימוד מיוחד בכל עבודה ועבודה נמצינו למדים שרק אם חישב באותה עבודה עצמה שלא לשמה נפסל הקרבן, ולא אם חישב מעבודה לעבודה, שהרי הוצרך לכתוב פסול זה בזריקה בפני עצמה, שרק אם חישב בזריקה עצמה נפסל הקרבן, ולא אם חישב בשעת שחיטה שהזריקה תעשה שלא לשמה.

**מתקיף לה רב פפא: ודלמא לימוד זה בזריקה בא ללמדנו להפך, דמחשבין מעבודה לעבודה?!** ומשום כך הוצרך לימוד מיוחד, ללמדנו שאין צורך לחשב בזריקה עצמה אלא דינו שיחשב בשעת שחיטה שהזריקה תהיה שלא לשמה כדי לפסול בכך את הקרבן?!

ומתריצין: **אם כן, שמחשבין מעבודה לעבודה, לשתוק קרא מיניה, ותיתי לדין מחשבין מעבודה לעבודה מקל וחומר דרב אשי**, משינוי בעלים שמחשבין בו מעבודה לעבודה וכדלעיל. וממה שהוצרך פסוק לדין שינוי קודש בזריקה, משמע שבא לגלות שבשינוי קודש אין מחשבין מעבודה לעבודה!

ועדיין קשה לפי רבי יוחנן שאמר "מחשבין מעבודה לעבודה", למה הוצרך לכתוב שינוי קודש בזריקה? והרי אפשר ללמדו בקל וחומר משחיטה וקבלה.

ומתריצין: **ואידך**, [רבי יוחנן] **פריך** על הקל וחומר משחיטה וקבלה **הכי: מה להנך**, שחיטה וקבלה, **שכן יש בהן צד חמור שהן טעונות צפון**, שחלק מהקרבנות צריך לעשות את השחיטה והקבלה דוק בצפונה של העזרה, והן **ישנן גם בחטאות הפנימיות**, שכל הקרבנות, ואפילו אותם שמואב דמם לפני ולפנים, חייבים בשחיטה וקבלה, תאמר בזריקה שאינה טעונה צפון ואינה נוהגת בחטאות הפנימיות [כי את דם החטאות הפנימיות מזין בהיכל

ואם כן יש ללמוד קל וחומר: **ומה מחשבת שינוי בעלים**, שהיא קלה יותר ממחשבת שינוי קודש, שהרי **במקום שאם אמר — הריני שוחט לשם פלוני** שאינו בעל הקרבן, **שהוא כשר**, כי לא שייך שינוי בעלים אלא בכפרה בזריקת הדם, ובכל זאת מחשבין בה מעבודה לעבודה, שאם חשב בשעת שחיטה לזרוק דמו לשם פלוני אחר, **פסול**. אם כן קל וחומר למחשבת שינוי קודש החמורה ממנה, שפוסלת אפילו במחשבה באותה עבודה עצמה, דהיינו, **מקום שאם אמר הריני שוחט שלא לשמו, שהוא פסול** [מכח המחשבה על השחיטה עצמה] — אם חישב בה מעבודה לעבודה, כגון כששחטו על מנת לזרוק דמו שלא לשמו, **אינו דין שיהא פסול?!** (6)

ועתה, לאחר שהתבארה ראיית רבי ירמיה לדברי רבי יוחנן שמחשבין מעבודה לעבודה, מבארת הגמרא את מה שאמר רב דימי **שרבי אילא הקשה לסיועי לויש לקיש** שאין מחשבין מעבודה לעבודה, וכך הקשה:

למה הוצרכנו ללמוד לימוד מיוחד לכל עבודה ועבודה ששינוי קודש פוסל בה? והרי גם אם לא **תאמר** שיש פסוק מיוחד **בזריקה**, ועדיין **תיתי** לה שינוי קודש פוסל בה **מקל וחומר מבינויא** של שאר העבודות, **משחיטה וקבלה**,

ונלמד מהם במה הצד: **ומה שחיטה הקלה**, שכן כשירה אפילו בזר, מחשבת שינוי קודש פוסלת בה, זריקה החמורה ממנה, שכשירה רק בכהן, אינו דין שיהא שינוי קודש פוסל בה.

וכי תפרוך — מה לשחיטה שיש בה חומרא, שכן פוסלת בפסח אם חישב בשעת שחיטה ששחטו שלא לאוכליו, תאמר בזריקה שאינה פסולה אם זרקו שלא לאוכליו, קבלה תוכיח, שאינה פוסלת בפסח שלא לאוכליו, ובכל זאת מחשבת שינוי קודש פוסלת בה.

ידה, אלא שאין פיגול פוסל אלא באכילת אדם ומזבח, ואין אלו סברות נפרדות.

6. רב אשי למד שאף אם אין מחשבין מעבודה לעבודה, החושב בשחיטה לזרוק לשם בעלים אחר פוסל, שהרי לעיל [ד] א] דרשינן שינוי בעלים פוסל בכל העבודות, ובשחיטה עצמה אינו שייך, כי אין שם הבעלים אלא על הכפרה, ובהכרח

כי לולי זאת היה חל הפיגול גם באופן "דחיזין ששוחט במקומו".

הכרחו של רש"י לומר כן, מסתבר שהוא משום שהוקשה לרש"י אם אין הפסול חל כשהמציאות מוכיחה ששוחט, כדינו, הרי נמצא שאין קולא במחשבת "חוך למקומו" יותר ממחשבת "שלא לשמה" אלא שאינה שייכת כלל במציאות. ולכן הוסיף שאף על פי שאינה שייכת במציאות, יכול הקרבן להפסל על

שמחשבין מעבודה לעבודה מקל וחומר דרב אשי, משינוי בעלים שפוסלת מחשבתו בשעת שחיטה שיזרוק את הדם בשינוי בעלים, והוא הדין למחשבת שלא לשמה שפוסלת בשחיטה כשחשב לזרוק שלא לשמה.

שנינו במשנה: **רבי אליעזר אומר אף האשם שזנבא שלא לשמו – פסול.**

**תניא: אמר רבי אליעזר: חטאת באה על חטא ואשם בא על חטא, לפיכך יש לנו ללמוד במה מצינו – מה חטאת שזנבחה שלא לשמה פסולה, אף אשם שזנבא שלא לשמו פסול.**

**אמר לו רבי יהושע: לא תדמה אשם לחטאת. כי אם אמרת בחטאת שהיא פסולה, הרי זה מחמת מעלת החטאת<sup>(7)</sup>, שכן דמה של החטאת ניתן על המזבח למעלה מחוט הסיקרא<sup>(8)</sup> [שהוא החוט המחלק את המזבח בין חלקו העליון לחלקו התחתון]<sup>(9)</sup>, בעוד שדמו של האשם ניתן במקום שניתן דמם של יתר הקרבנות, למטה מחוט הסיקרא.**

**אמר לו רבי אליעזר: קרבן פסח יוכיח, שדמו ניתן למטה ובכל זאת אם שחטו שלא לשמו פסול.**

**אמר לו רבי יהושע: מה לפסח שיש בו מעלה**

ולא על מזבח החיצון, ראה לעיל ד א, ולפיכך אם לא היה נכתב לימוד מיוחד מיוחד ששינוי קדש פוסל בזריקה, לא היינו יודעים שפוסל בה, ונמצא שאין הפסוק מיותר ללמדנו שאין מחשבין מעבודה לעבודה.

**ואידך, רב אילא שסייע לריש לקיש ולמד מזריקה בקל וחומר משחיטה וקבלה, עונה על פירכא זו: השתא מיהא בשלמים קיימינן – הלימוד לפסול שלא לשמו בשחיטה ובקבלה נאמר בשלמים, ובהם אין דין שחיטה בצפון ודמן אינו נזרק בפנים, ואין פירכא על הקל וחומר שלמדו משחיטה לזריקה, וממה שלא סמכו על הקל וחומר והוצרך לכתוב קרא גם בזריקה, מוכח שאין מחשבין בשחיטה על הזריקה אלא רק על השחיטה עצמה, ומכאן למדו גם לענין שינוי קדש בחטאת ולפסח.**

**איתמר: שחטה לחטאת לשמה, במחשבה בשעת השחיטה לזרוק דמה שלא לשמה –**

**רב נחמן אמר פסולה, וכרבי יוחנן שמחשבין מעבודה לעבודה.**

**רבא אמר כשרה, וכריש לקיש.**

**והדר ביה רבא לגבי רב נחמן וסבר כמוהו**

הכוונה שחשב לזרוק לשם אחר.

הנה תוס' [בד"ה מחשבין] כתבו שרוב אשי הקל וחומר מלמד רק על מחשבה משחיטה לזריקה ולא על קבלה. ולכאורה תמוה ממה נפשך, שהרי אם טעם הפסול של שינוי בעלים בזריקה הוא מפני שמשנה בכפרה, כיצד נלמד ממנו לשאר מחשבות שמעילות מעבודה לעבודה והרי אינו חושב בהם על הכפרה אלא על העבודה. ואם בכל זאת לומדים משינוי בעלים, ואין חילוק בין מחשבה על הכפרה למחשבה על העבודה, אם כן למה נחלק בין מחשבה על זריקה למחשבה על קבלה.

וכבר ביררנו לעיל [דף ד א הערה 10] שיש בכך מחלוקת בין רש"י לתוס' אם מחשבת שינוי בעלים בשחיטה על מנת לזרוק, היא מחשבה על כפרת אחר בקרבן, [לרש"י], או שהיא מחשבה על שינוי בעבודת הזריקה [כמשמעות תוס' ד ב ד"ה אימא] ואם כן יש לומר, כי מאחר שהשחיטה נעשית לצורך עבודת הזריקה, מחשבה בה נחשבת כמחשבה על הזריקה ולכן פוסלת, אבל אינו פוסל במחשבתו לשנות בקבלה. וראה בהערה 7 לתוס' [

7. מו"ר הגרא"ל הוכיח שהסברות שאמר רבי יהושע בפירכותיו לרבי אליעזר הן "חומרות" בחטאת ופסח, ואינם "מעלות" בעלמא, שהרי עשו קל וחומר מפסח זמנו קבוע [להלן מח ב], וכן למדו ק"ו מעולה לאשם שיהא דמו למעלה [להלן

ע"ב].

אולם להלן [בע"ב] נפרש בפשטות שזו הכוונה בקושיות הגמרא שעדיף לפרוך מ"לפני ולפנים" שהיא חומרא של קדושה יתירה ולא מ"למעלה" שהיא רק מעלה ולא חומרא, ולכן פירשנו גם כאן שהן "מעלות" בלבד, וראה ביאור מו"ר שם בהערה 5.

8. מו"ר הגרא"ל ביאר שהזריקה למעלה נחשבת כמעלה בחטאת משום שהתחדש דין מיוחד למקום זריקתם, ואילו "שאר זבחים שלא פירש בהן נעשין למטה" כלשון רש"י, אך אילו היה מתפרש בחלק מהזבחים ליתן דמם למטה דוקא, לא היתה יותר מעלה בדמים העליונים מהתחתונים.

ותמה מו"ר למה באמת בניתנים למטה לא מועילה נתינה למעלה, והרי להלן [כז ב וברש"י ד"ה וכל שכן] מבואר שכל הדמים העליונים למטה הן באין. וראה בסוף הערה הבאה שעליונו של המזבח ותחתונו שני מקומות חלוקים הם ונקבע מקום למעשה נתינת הדם.

9. רש"י פירש שדם חטאת ניתן למעלה מחוט הסיקרא דכתיב בה "על קרנות", ושאר זבחים שלא פירש בהן הכתוב, נעשין למטה, דכתיב בהו "מזבח" ולא כתיב בהו "קרנות" ואי אפשר לומר שיכול ליתנם בכל מקום במזבח, שהרי נתנה התורה מחיצה דהיינו הרשת בחצי המזבח.